

УДК 334.021

ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ СПІВПРАЦІ НОВОСТВОРЕНИХ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД З ЄВРОПЕЙСЬКИМ БАНКОМ РЕКОНСТРУКЦІЇ ТА РОЗВИТКУ НА ЛЬВІВЩИНІ

Касій Л.В.

Самбірський технікум економіки та інформатики

Досліджено теоретичні питання щодо визначення загальних засад співпраці новостворених об'єднаних територіальних громад (ОТГ) з Європейським банком реконструкції та розвитку (ЄБРР) на Львівщині. Вивчено досвід співпраці України і ЄБРР. Розглянуто сфери кредитування ЄБРР в розрізі державного та приватного сектору в Україні. Досліджено процес об'єднання територіальних громад на Львівщині, обґрунтовано потребу у співпраці органів місцевого самоврядування та приватного бізнесу Львівщини з ЄБРР. Систематизовано приклади інвестування коштів ЄБРР в проекти Львівщини.

Ключові слова: об'єднана територіальна громада (ОТГ), Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР), інвестування, економіка, децентралізація, розвиток.

Постановка проблеми. Удосконалення та зміцнення співробітництва між Україною і міжнародними фінансовими установами має бути важливим компонентом економічної політики країни. Усі міжнародні фінансові інститути (МВФ, група Світового банку, багатосторонні регіональні банки розвитку, в тому числі ЄБРР) спроможні сприяти посиленню макроекономічної стабільності, запобіганню фінансовим та структурним кризам, реалізації структурної перебудови та ринкової трансформації перехідних економік.

У цьому контексті співробітництво з Європейським банком реконструкції та розвитку стало важливим фактором, який позитивно впливав і впливає на процес трансформації економіки України на ринкових засадах. Тому важливим пріоритетом усіх гілок влади має бути підвищення ефективності такого співробітництва, залучення за допомогою ЄБРР якомога більших обсягів іноземних інвестицій, використання досвіду, експертизи, міжнародного авторитету та специфічного статусу Банку з метою прискорення вкрай необхідних для України структурних та інституційних реформ. Актуальною на даний час є реформа децентралізації, результатом якої є створення об'єднаних територіальних громад.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Активно досліджують проблематику теми статті видання «Українська правда», зокрема сторінки «Європейська правда», «Економічна правда», на матеріали цього джерела є посилання автора. Львівська Асоціація розвитку туризму, Асоціація банків Львівщини та інші Асоціації Львівщини посилено вивчають можливості налагодження співпраці з ЄБРР, публікації на цю тематику на їхніх сайтах це доводять. Детально можна ознайомитися з діяльністю ЄБРР в Україні на сайті Міністерства фінансів України (Міжнародне співробітництво, ЄБРР).

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Співпраця органів місцевого самоврядування та приватного бізнесу новостворених об'єднаних територіальних громад (ОТГ) з Європейським банком реконструкції та розвитку досліджена в Україні недостатньо, позаяк тільки один рік діє реформа децентралізації. Проте уже станом на 2016 рік спостерігаються значні зміни в регіонах. Новітні підходи в роботі тери-

торіальних громад дають неабиякий поштовх для соціально-економічного розвитку та підвищення конкурентоспроможності регіонів, залучення інвестиційних ресурсів. ОТГ починають пошук шляхів співпраці з ЄБРР.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є відобразити загальні засади, які існують на даний момент в економіці, для вирішення питання налагодження співпраці ОТГ з ЄБРР, що допоможе швидше та оперативніше долати органам місцевого самоврядування і приватному бізнесу економічні проблеми та забезпечувати розвиток регіонів.

Виклад основного матеріалу. Європейський банк реконструкції та розвитку має статус міжнародної фінансової організації з найвищим кредитним рейтингом (AAA). Банк було створено у 1991 році. На даний час членами Банку є 64 країни, ЄС та ЄІВ.

В Україні працює представництво ЄБРР, яке розташоване у Києві. За період співпраці з ЄБРР (1993-2015 роки) в державному секторі економіки України, за проектами, кредитні кошти за якими залучені державою або під державні гарантії, укладено угод на загальну суму 674,94 млн. дол. США та 1 637,35 млн. євро (в рамках 25 проектів), з яких станом на 21.08.2015 використано 630,6 млн. євро та 849,53 млн. дол. США [7].

Банк має наступні цілі й функції:

- підтримка економічного розвитку і реконструкції країн Центральної та Східної Європи з метою сприяння переходу їх до відкритої ринкової економіки і приватного підприємництва;
- підтримка країн – отримувачів допомоги в проведенні структурних економічних реформ;
- сприяння інвестиціям у виробництво, а також у сферу послуг і фінансовий сектор та пов'язану з ним інфраструктуру; стимулювання ключових і економічно обґрунтованих проектів, надання технічної допомоги для підготовки, фінансування і реалізації проектів тощо.

ЄБРР не фінансує витрати державного бюджету, а здійснює фінансування тільки інвестиційних проектів розвитку у приватному та державному секторі.

Україна є членом ЄБРР з 13.08.1992 року. Міністр фінансів є Керуючим від України – членом Ради Керуючих ЄБРР. Банк фінансує різні галу-

зі, окрім оборонної та тютюнової промисловості, а також проектів грального бізнесу.

В рамках прийнятої стратегії ЄБРР працює у двох напрямках: надання міжнародних кредитів на пільгових умовах під державні гарантії та кредитування приватних підприємств на комерційних умовах. Тому співпраця ЄБРР буде можливою та корисною і для органів місцевого самоврядування, і для приватного бізнесу об'єднаних територіальних громад.

В Україні у 2015 році розпочалась практика створення асоціацій територіальних громад задля економічного розвитку. Були прийняті Закони України «Про співробітництво територіальних громад», «Про добровільне об'єднання територіальних громад», що стали законодавчою базою реформи децентралізації [2], [3].

Львівщина – один з лідерів щодо реалізації реформи за формальними показниками – обласна рада схвалила Перспективний план, 15 громад провели перші вибори (більше лише на Тернопільщині та Хмельниччині) та отримали розширені повноваження та ресурсну базу.

Протягом 2016 року новостворені територіальні громади зосередили свою діяльність в основному на спорудженні соціально-культурних інфраструктурних об'єктів. Програм для комплексного розвитку інфраструктури та підприємництва в об'єднаннях поки не напрацьовано (ІА «Дивись. Info», ГО «Європейський діалог»).

Потрібно працювати над пошуком підприємницької ініціативи щодо розробки та реалізації бізнесових проектів.

Надмірна централізація управління та бюджетна централізація в Україні стала певним гальмом соціально-економічного розвитку країни в цілому та її регіонів. Існуючі інструменти державної підтримки регіонального розвитку при цьому виявили свою низьку ефективність. Стратегія сталого розвитку «Україна-2020» одним з ключових напрямів реформування суспільно-економічних відносин визначає децентралізацію публічної влади та зростання ролі місцевого самоврядування в подальшому поступі держави.

Згідно з «Стратегією розвитку Львівської області на період до 2020 року» [8, ст. 66] основними засадами децентралізації є:

– відхід від надмірно централізованої моделі управління;

– створення інституційних умов для забезпечення спроможності місцевого самоврядування;

– реалізація положень Європейської хартії місцевого самоврядування, розмежування повноважень державної виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, запровадження принципів субсидіарності та повсюдності місцевого самоврядування;

– підвищення рівня прозорості й ефективності в управлінні публічними фінансами, відповідні зміни міжбюджетних відносин.

При цьому передбачається внести зміни до фактично успадкованої від радянських часів системи адміністративно-територіального устрою, посилити роль територіальних громад як первинної його ланки, на рівні якої слід забезпечити якісне й доступне надання більшості публічних послуг, з оптимальним розподілом повноважень між ними та районним і регіональним рівнем місцевого самоврядування.

Посилення бюджетної спроможності територіальних громад, перехід управлінських функцій від місцевих держадміністрацій до органів місцевого самоврядування, розкриває ширші можливості в територіальному управлінні на рівні громад, районів, регіонів. Вони підкріплюються також новими підходами до організації державної підтримки розвитку громад і регіонів.

Від такої роботи очікуються результати: управлінська самостійність місцевого самоврядування; розширення доходної бази місцевих бюджетів; зростання бюджетного потенціалу територіальних громад та запровадження прямих відносин громад з державним бюджетом; державна фінансова підтримка формування інфраструктури територіальних громад; гарантовані державою трансферти (базова дотація, медична та освітня субвенції тощо); нова система бюджетного вирівнювання та стимулювання бюджетонаповнюючої ініціативи територіальних громад і регіонів; гарантовані та прогнозовані можливості отримання коштів з державного фонду національного розвитку; нові інвестиційні можливості розвитку громад та регіонів; активізація потенціалу саморозвитку територіальних громад та регіонів.

Таблиця 1

Завдання та орієнтовані сфери реалізації проектів щодо розвитку новостворених територіальних громад

№ п/п	Завдання	Орієнтовні сфери реалізації проектів
1.	Формування та реалізація нової моделі організації територіальних громад	<ul style="list-style-type: none"> Організаційна та консультативна допомога у процесі добровільного об'єднання громад. Формування спроможних територіальних громад з достатнім людським та фінансовим потенціалом. Організація навчання та підвищення професійного рівня посадових осіб та працівників органів місцевого самоврядування для роботи в нових умовах.
2.	Фінансова підтримка об'єднаних територіальних громад	Розробка механізмів фінансування проектів розвитку нових територіальних утворень.
3.	Інформаційно-консалтингове забезпечення децентралізації на місцевому рівні	<ul style="list-style-type: none"> Створення баз даних відкритого доступу, орієнтованих на підвищення якості державного управління. Запровадження системи дистанційного електронного врядування. Уніфікація стандартів функціонування інформаційних ресурсів органів влади різних рівнів. Модернізація системи технічного оснащення та використання сучасних інформаційних технологій для налагодження співпраці органів влади різних рівнів.

Джерело: Стратегія розвитку Львівської області на період до 2020 року

При цьому зростає можливість збільшити кількість нових чи реконструйованих об'єктів інфраструктури та кількість реалізованих регіональних та локальних проектів з економічного, соціального, екологічного розвитку.

Розглянемо завдання та орієнтовані сфери реалізації проектів, що допоможуть досягнути очікуваного результату у таблиці 1.

Поставлені завдання можна швидше та результативніше вирішити завдяки співпраці з ЄБРР.

Європейський банк реконструкції та розвитку є найбільшим інвестором України. За даними на 1 січня 2015 банк виділив нашій країні 10,4 млрд євро на здійснення 344 проектів (*Джерело: Європейська правда*).

В Європейському банку реконструкції та розвитку очікують зменшення обсягу коштів, інвестованих в українську економіку на кінець 2016 року у порівнянні з 2015 роком.

«Справді, наш обсяг інвестицій цього року буде менший за минулорічний, оскільки ми не проводимо одну велику угоду, яку ми провели в минулому році. Йдеться про угоду по «Укрнафтогазу» на 300 млн. євро. Це велика сума як для ЄБРР в цілому, так і особливо для ЄБРР в Україні. Тепер цю операцію проводить інша міжнародна фінансова корпорація (*Світовий банк*)», – розповів головний економіст ЄБРР Сергій Гурієв в інтерв'ю Європейській правді.

Проте ЄБРР залишається прихильником ринкових реформ в Україні. «Найближчими роками Україна буде однією з найбільших країн, де проводяться наші операції. В тому числі ми братимемо участь у приватизаційних угодах», – додав він.

В 2016 році Європейський банк реконструкції та розвитку інвестує в Україну 400 млн євро, а в наступному році ця сума може бути збільшена.

ЄБРР в Україні фінансує сфери кредитування в розрізі державного та приватного сектору (таблиця 2).

У 2016 році у Львові урочисто відкрили представництво ЄБРР. Відтак, воно стане єдиним регіональним операційним офісом Банку в Україні, та другим офісом в Україні, після міста Києва.

Співпраця з ЄБРР надзвичайно важлива тому, що це «довгі» гроші, невеликий відсоток і дуже якісна технічна допомога. В процесі реалізації проектів ЄБРР можна здобути цінний світовий досвід. Коштами можуть користуватися як органи місцевого самоврядування, так і приватний бізнес. Працюючи з ЄБРР українці набуватимуть великий досвід. Тому потрібно активно співпрацювати з Банком, тому що він є надійним партнером для нашої держави.

Львівський офіс займається на початковій стадії лише реалізацією Програми підтримки розвитку малого та середнього бізнесу в рамках всього Західного регіону України, проте очікується, що поступово він візьме на себе більші повноваження і буде функціонувати як повноцінний офіс ЄБРР.

ЄБРР у 1997 році почав фінансувати і приватні проекти у Львові. Серед перших – «Світоч», компанія «Українська хвиля», Кредобанк (тоді ще – Західно-Український комерційний банк, ЗУКБ), Галнафтогаз, Форум Львів. З 2008 року Банк почав фінансувати уже муніципальні проекти Львова. Серед клієнтів – «Львівавто-

дор», «Львівелектротранс» і «Львівтеплоенерго». З 1997 до кінця 2014 року Банк історично підписав у Львові проектів на загальну суму, що становить 250 млн євро, з яких 190 – проекти в приватному секторі, а 60 – муніципальні проекти.

Таблиця 2

Сфери кредитування ЄБРР в розрізі державного та приватного сектору в Україні

№ п/п	Сфери кредитування	Державний сектор	Приватний сектор
1.	Сільськогосподарський комплекс		+
2.	Виробництво та переробка харчової промисловості		+
3.	Дослідження та практичне впровадження проектів з енергоефективності		+
4.	Фінансові установи	+	+
5.	Промисловість		+
6.	Муніципальний сектор	+	+
7.	Екологічна інфраструктура	+	
8.	Розроблення, видобуток та переробка природних ресурсів		
9.	Енергетика	+	
10.	Нерухомість		+
11.	Рекреація та туризм		+
12.	Проекти малого і середнього бізнесу		+
13.	Телекомунікації і інформаційні технології		+
14.	Розвиток засобів масової комунікації		+
15.	Транспорт та інфраструктура	+	+

Довідково. Згідно з установчими документами, ЄБРР не фінансує проекти в таких сферах, як оборонний та військовий сектор; тютюнову промисловість; виготовлення алкогольної продукції; індустрію гральних закладів

Серед найбільших проектів Банку у Львові – модернізація мережі доріг та громадського транспорту, модернізація системи тепlopостачання, реконструкція очисних споруд та будівництва станції переробки мулу.

Також є безліч нових проектів, що мають покращити дороги, модернізувати транспорт, велоспорту.

Європейський банк реконструкції та розвитку виділив Україні позику на 90 мільйонів євро на ремонт доріг у Львівській області. Львівська область – це «ворота до Європи», адже саме через цей регіон рухається велика частина транспорту з України до країн Євросоюзу та в зворотному напрямку. Але дороги на Львівщині вважаються чи не найгіршими в Україні. Більшість міжнародних трас прокладено ще в 1970-их роках і потребують повної реконструкції. Саме на це й виділив кошти Європейський банк.

Нарешті для продукування електроенергії використовують енергію вітру Карпат. На Західній Україні, біля Старого Самбора (Львівщина) взимку 2015 року встановили два вітряки. Ці два кра-

сені, 300 тон кожен, здатні забезпечити світло для 600 будинків.

Проект вітрової станції у Карпатах належить компанії «Еко-Оптіма», яка разом з Європейським Банком Реконструкції та Розвитку та фондом чистих технологій Світового Банку уклала угоду про взаємофінансування.

Загальна вартість проекту першої черги вітроелектростанції «Старий Самбір-1» потужністю 13,2 МВт складає 21 млн. євро. 65% коштів виділив Європейський банк розвитку та реконструкцій (ЄБРР), а 35% – українська компанія «Еко-Оптіма». У чистий прибуток проект вийде через шість-сім років.

Вартість другої черги ВЕС «Старий Самбір-1» становить 11 млн. євро. Також компанія планує будівництво ВЕС «Старий Самбір-2».

Україна експортує російський газ, вугілля, паливо на атомні енергоблоки, а тепер ще й електроенергію. Отож, запуск таких об'єктів дозволить досягнути енергонезалежності нашої держави. Замінити російський газ «карпатським вітром».

«Еко-Оптіма» ввела в експлуатацію об'єкти сонячної електроенергетики, котельні на відходах деревини.

Протягом останніх двох років компанія запустила в експлуатацію «Самбірську сонячну електростанцію», потужність якої 3,1 МВт, обсяг інвестицій – 6 млн. євро, а також «Самбірську сонячну електростанцію-2», яка має потужність 1,1 МВт, обсяг інвестицій – 1,7 млн. євро.

Для забезпечення енергонезалежності Львівщини та для скорочення імпортованих енергоносіїв буде доцільно у кожному районі відповідно до природних умов впроваджувати використання альтернативних джерел енергетики.

Вітрова електростанція у Карпатах – це реальний приклад «Як потрібно діяти». Сподіваємося, що в перспективі це призведе до економічного розвитку регіону.

Висновки і пропозиції. Як бачимо, чимало прикладів бізнесових проектів Львівщини та Європейського банку реконструкції та розвитку є

непоганою площадкою для налагодження співпраці органів місцевого самоврядування та приватного бізнесу новостворених об'єднаних територіальних громад.

Використовуючи правову базу територіальні громади впродовж року намагаються впроваджувати реформу об'єднаних зусиль. Звичайно, поки-що замало часу для висновків. Передбачені законодавством 2 роки покажуть фактичну ситуацію даної реформи. Головне завдання буде полягати в тому, щоби переламати усі об'єктивні та суб'єктивні моменти, які гальмуватимуть розвиток окремих громад. В цьому будуть допомагати не лише українські методи та методики, але й використання закордонного досвіду, зокрема використання можливостей співпраці з ЄБРР.

ЄБРР надає консультації для малого бізнесу в Україні. Оголошено 14 партнерів підтримки бізнесу в рамках ініціативи EU 4 Business. Консультації фінансуються Європейським союзом, спеціальним фондом акціонерів ЄБРР, Центральноєвропейською ініціативою, урядами Німеччини, Швеції, Сполучених Штатів Америки. Хто бажає розширити чи покращити свій бізнес, може отримати консультацію, зареєструвавшись на відповідному сайті [5].

Дослідження підтверджують, що бізнес зацікавлений в реалізації реформи та поглибленні процесів децентралізації, оскільки він зможе отримати більший спектр адміністративних послуг «на місці» без необхідності звернення до районних чи обласних органів виконавчої влади. Це, в свою чергу, дасть можливість налагоджувати оперативніше фінансові зв'язки з міжнародними організаціями, зокрема з ЄБРР.

Населення громад очікує посилення економічної активності, тобто є високі сподівання того, що громади зможуть ефективніше розвивати інфраструктуру на своїх територіях, створять передумови для залучення інвестицій, що дасть у результаті позитивні економічно-соціальні зрушення в рамках кожного територіального об'єднання.

Список літератури:

1. Баранецький Т. Оцінка реалізації реформи місцевого самоврядування на Львівщині у 2015 році // www.dialog.lviv.ua/
2. Закон України «Про співробітництво територіальних громад» // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1508-18>
3. Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» // <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/157-19>
4. Європейська правда // <http://www.eurointegration.com.ua>
5. Консультації для малого бізнесу в Україні // <https://ru.ru.facebook.com>
6. Короткий огляд реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні // <http://www.csi.org.ua/kortkyj-oglyad-reformy-mistsevogo-sam/>
7. Міністерство фінансів України // infomf@minfin.gov.ua
8. Стратегія розвитку Львівської області на період до 2020 року, Львів, 2016.

Касий Л.В.

Самборский техникум экономики и информатики

ОБЩИЕ ПОЛОЖЕНИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА НОВООБРАЗОВАННЫХ ОБЪЕДИНЕННЫХ ТЕРРИТОРИАЛЬНЫХ ОБЩИН С ЕВРОПЕЙСКИМ БАНКОМ РЕКОНСТРУКЦИИ И РАЗВИТИЯ НА ЛЬВОВЩИНЕ

Аннотация

Исследованы теоретические вопросы определения общих принципов сотрудничества новообразованных объединенных территориальных общин (ОТО) с Европейским банком реконструкции и развития (ЕБРР) на Львовщине. Изучен опыт сотрудничества Украины и ЕБРР. Рассмотрены сферы кредитования ЕБРР в разрезе государственного и частного сектора в Украине. Исследован процесс объединения территориальных общин на Львовщине, обоснована необходимость в сотрудничестве органов местного самоуправления и частного бизнеса Львовщины с ЕБРР. Систематизированы примеры инвестирования средств ЕБРР в проекты Львовщины.

Ключевые слова: объединенная территориальная община (ОТО), Европейский банк реконструкции и развития (ЕБРР), инвестирование, экономика, децентрализация, развитие.

Kasiy L.V.

College of Economics and Informatics in Sambir

GENERAL PRINCIPLES OF COOPERATION UNITED NEWLY ESTABLISHED TERRITORIAL COMMUNITIES ON EUROPEAN BANK FOR RECONSTRUCTION AND DEVELOPMENT IN LVIV REGION

Summary

The theoretical question on broad principles of cooperation newly incorporated community (OTG) and the European Bank for Reconstruction and Development (EBRD) in Lviv. The experience of cooperation between Ukraine and the EBRD is studied. The spheres of EBRD are considered in terms of public and private sector in Ukraine. The process of unification of communities in Lviv, is researched justified the need for cooperation of local governments and private businesses with EBRD Lviv. The examples of EBRD investments in projects in Lviv region are systematized.

Keywords: united local community (OTG), European Bank for Reconstruction and Development (EBRD), investment, economy, decentralization, development.